

İSLAM KARDEŞLİĞİ

El-Hamdü lillâhi hakka hamdihî. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirin seyyidinâ ve senedina Muhammedin ve âlihi ve sahbihî ecmaîn ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'd:

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-hadîsi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyu seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem. Ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

لَا تُبَاعُ أُمَّ الْوَلَدِ.

Lâ tubâu ümmü'l-veledi.¹

¹ İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, IV, 411, r. 21604; Dârekutnî, *es-Sıfât*, V, 234, r. 4241; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, IV, 204, r. 4147; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, IV, 83, r. 9642; Gümüştânevî, *Râmûz*, 466, r. 1.

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi dünya ve âhirette üzerinize olsun.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin mübarek hadislerinden bir demet tefeyyüz maksadıyla okumak üzere toplanmış bulunuyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamazdan önce, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin ruhuna hediye olsun diye, cümle âl'inin, ashabının, etbânının, ahbabının, ve sâir enbiya ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına; bilhas- sa beldemizin medâr-ı iftihârı, beldemizde medfun Ebû Eyyûb el-Ensârî ve sâir sahâbe-i kirâm ve tâbiîn ve sâlihîn ve eski peygamber-lerden Yûşâ *aleyhisselam* ve sâir Allah'ın sevgili kullarının ruhlarına hediye olsun diye; kendilerinden feyz aldığımız hocalarımız, eserinizi okuduğumuz Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn hazretleri, Mehmed Zâhid-i Bursevî Hocamız, bu hadîs-i şerîfleri bize kadar nakletmiş olan hadis alimleri ve râvilerinin ruhları için; bu beldeleri fetheden fatihlerin, şe-

hitlerin, gazilerin, mücahitlerin, düşmanlardan hıfz eden, koruyan, müdafaa edenlerin ruhları için; cümle hayrât u hasenât sahipleri ve bilhassa şu caminin bânisi İskender Paşa'nın ve bu camiyi bugüne kadar canlı olarak hizmete, ibadete açık tutan, temiz pak tamir edilmiş halde tutan, bu hususta yardımcı olanların kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için ve uzaktan yakından bu hadisleri dinlemek üzere şuraya toplanmış bulunan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için bir *Fâtiha*, üç *Ihlâs-ı Şerîf* hediye edelim, ondan sonra başlayalım. Buyurun.

Râmûzü'l-ehâdîs isimli hadis kitabının 466. sayfasının başından itibaren.

a. Köle ve Cariyelik

Birinci hadîs-i şerîf ümmüveled cariye, esir hakkında. Bir cariye, bir esir alınıp satılır. Müslüman esir edilemez ama esir edilmiş olan bir şahıs sonradan müslüman olabilir. O zaman müslüman hâliyle öyle kalır. Onların âzât edilmesinde çok sevaplar vardır.

Ötekiler kendi hallerinde alınırlar satılırlar, bahçe işlerinde, sanat işlerinde vesairede

kullanılırlar, istihdam olunurlar. Onlara iyi muamele yapılmasını Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz Ümmet-i Muhammed'e emir ve tavsiye etmiştir.

Bazı günahların kefareti olarak köle âzât etmek konulmuştur. Köle âzât etmenin sevabı beyan edilmiştir. Köleye yediğinizden yedirmek, içtiğinizden içirmek, giydiğinizden giydirmek, adaletle muamele etmek tavsiye edilmiştir. İslâm dini cihanşümul bir din olarak asırlara hâkim bir din olarak kölelerin de insan olduğunu, onların korunması gerektiğini o zaman içinde ortaya koymuştur. Köleye merhamet edilmesi, yumuşak muamele edilmesini esas almıştır.

Kölelik müessesesini tamamen kaldırmamıştır, Dileseydi “kölelik yasaktır.” derdi, dememiştir. Çünkü İslâm cihadı emrediyor. İslâm'ın dostları var düşmanları var, harp var darp var. Harp darp olduğu zaman, bir beldeyi istila ettiğin zaman oranın ganimetleri müslümanların hazinesine geçiyor, beytül-mâline geçiyor, gaziler arasında tevdi ediliyor.

Esirler de esir alınabiliyor, onlar da hizmetlerde kullanılabiliyor. Ne yapalım, İslâm'la çarpışmasalardı, İslâm'a karşı gelmeselerdi, uğraşmasalardı, başında İslâm olsalardı esir olmazlardı. İslâm'ın bu işte bir kusuru yok. İslâm esas itibarıyla insanlara İslâm'a teşvik ediyor.

“Gel, bırak şu müflisliği, bırak bu putperestliği, bırak şu yanlış bâtıl yolu, müslüman ol.” diyor. Müslüman olduğu zaman canı, malı, ırzı, haysiyeti, şerefi, hepsi kurtulmuş oluyor.

“Müslüman ol, Allah'ın hâkimiyetine karşı gelme, Allah'ın varlığını birliğini inkâr etme; pekâlâ başımızın üstünde yerin var.” diyor islam.

Öyle olmadığı takdirde ehl-i kitaba [fırsat] tanımış fidye verirsin, vergi verirsin. Senin maiyetinde benim koyduğum İslâmî kâidelere uygun yaşasın, ben sana günahları işletmem ama kendi inancına da baskı yapmam, istediğin gibi yaşarsın; âhirette de Allah'a hesabını verirsin. Ben sana İslâm'ı tebliğ ettim, zihniyetini güdüyor.

İslâm tabii bu harpler darpler olduğu için esirlik müessesesi de olabilir diye kabul etmiş. Fakat esirlik müessesesini ıslah etmiş, onu adalete, merhamete istinat ettirmiş.

Bir cariye satın alınabilir. Cariyenin eğer efendisinden bir çocuğu doğarsa ona “ümmüveled” deniliyor. Çocuk anası cariye. O çocuk anası olunca onun için bir şeref olmuş oluyor, artık o satılamaz. Diğer esirlerin durumundan daha yüksek bir duruma geliyor. O efendinin yanında öyle şey yapıyor satılması olmuyor.

Bu hadîs-i şerîfte, Dârekutnî ve Taberânî'den naklen Havvad b. Zübeyr *radıyalahu anh*'ın rivayetine göre Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

“Ümmüveled olan yani çocuk meydana getirmiş olan cariye artık satılamaz.” diye fıkhın hükmünü beyan etmiş.

Bundan sonraki iki hadîs-i şerîf:

لَا تَبَاعُ الثَّمْرَةُ حَتَّى يَبْدُوَ صَلاَحُهَا.

*Lâ tûbâu's-semretü hattâ yebdüve salâhuhâ.*²

b. Meyve Satışı

لَا تَبْتَاعُوا الثَّمَرَ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا، وَيَذْهَبَ
[تَذْهَبَ] عَنْهُ الْآفَةُ.

*Lâ tebtâu's-semrete hattâ yebdüve salâhuhâ ve yezhebe anhö'l-âfetü.*³

Meyvenin satışıyla ilgili bir ticarî hükmü bildiren iki hadîs-i şerîftir.

² İbn Mâce, "Ticârât", 32, r. 2214; Ahmed b. Hanbel, II, 80, r. 5523; Ahmed b. Hanbel, II, 363, r. 8759; Abdürrezzak, *Musannef*, VIII, 64, r. 14322; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, IV, 431, r. 21822; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XII, 396, r. 13463; Gümüşhânevî, *Râmûz*, 466, r. 2.

³ Müslim, "Buyû", r. 56; Müslim, "Buyû", r. 51; Abdürrezzak, *Musannef*, VIII, 64, r. 14322; Tayâlisî, *Müsned*, III, 369, r. 1940; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, VI, 28, r. 6068; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, IX, 344, r. 5455; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, V, 489, r. 10588; Gümüşhânevî, *Râmûz*, 466, r. 3.

Birincisini Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den Abdullah b. Ömer *radiyallahu anhümâ* rivayet etmiş.

Meyvenin sâlahı, iyiliği iyice belli olmadıkça satılmaz.

“Bu ağaç var ya, yazın meyve verecek de ben sana onun meyvesini sattım, ver parasını.” Öyle şey yok. Bunun yağmuru var, dolusu var, karı var, kışı var, âfeti var, seli var, fırtınası var... Samyeli bazen vuruyor, bir şeyler oluyor. Olmayabilir. O alan kimse mağdur olmasın.

İkinci hadîs-i şerîfte daha açıklamış:

Meyveyi satmayın, onun sâri olduğu tamamen olgunlaştığı görülmedikçe ve âfetlerden mahfuz olduğu belli olmadıkça. Tarlada meyve görülecek, ağacın üstünde meyve görülecek, olgunlaşmış, tamam o zaman satar-sın.

“Şu ağaçtaki portakalları satıyorum.”
“Şu belirmiş olan karpuz tarlasında karpuzlar var, işte sana bunu şu kadara satarım.” diyebilirsin.

Ama "Ben buraya karpuz ekdim, al."; öyle şey yok.

Ya bir âfet olursa?

Mesela Tekirdağ'a uğradık orada dediler ki karpuzları ikinci defa ektiler, niye?

Birinci ettiklerini Çernobil âfeti mahvetmiş, ta oralara kadar tohum büyümemiş.

Allah'ın kudretinden korkmak lazım. Allah Teâlâ hazretleri bize azap gönderip bizi inim inim inletmeye kâdir mi?

Kâdir.

Bizi durduğumuz yerden ne olduğunu anlamadan meyvesiz, yiyeceksiz, içeceksiz, susuz bırakmaya kâdir mi?

Kâdir işte misali.

Karpuzları ekmişler, tarlada hiçbir şey bitmemiş. İkinci defa ekmişler, ikinciler demek ki [bitmiş].

Allah bizi yolunda dâim etsin. Gazabına mâruzlardan eylemesin. Azabına, cezasına uğrayanlardan eylemesin.

İnsan dua ediyor, günahkârız, eksiklerimiz kusurumuz da çoktur, yüzümüz de karadır

ama mümkün olduğu kadar Allah'ın yolunda gitmeye çalışmak lazım. İsyan ederek, günahlara dalarak, günahta devam ederek dua olmaz.

Dua; insan kendisini düzeltmeye çalışacak da “Yine beceremedim, yine eksikim var, ancak bu kadarına gücüm yetti.” diyebilecek. Ama günaha devam, duaya da devam; öyle şey yok! Müslümanın günahattan çekilmesi lazım geliyor.

Ben çok korkuyorum, bu bizim memleketimizde... Avrupa'dan geliyor. Bu milletler artık birbirlerinden etkileniyorlar. Bir fikir bir yere yayılıyor, bir yerde durmuyor, saklı ve örtülü kalmıyor. Avrupalılar, kızların omzuna erkekler o ellerini atarlar, ellerini avuçlarına alırlar, gezerler; bakarsın üç beş sene sonra bizim memlekette de belirir.

Tövbe yâ Rabbi! Var mıydı bizim [memleketimizde] böyle bir şey?

Yoktu. Evliler bile yapmazdı.

Bizim töremiz başka türlüydü.

Avrupalılar üstsüz geziyor, altsız geziyor; hadi bakıyorsun bizimki taklit, aynı... Avru-

palılar kot pantolon giyiyor; hadi bizimkiler...
Avrupalılar üstünde üstü yazı yazılı atleti
giyiyor; hadi bizimkiler...

Yahu senin bir şahsiyetin yok mu? Ne di-
ye taklit ediyorsun?

Herkes geliyor, bir de deniz modası geldi
ki yaz tatili modası, deniz modası... Millet bir
çıkıyor, gidiyor... Şimdi bizim caminin bile
[cemaati] azaldı. Tabii yazın herkes memle-
ketine filan gidiyor; harmanı var, fındığı var,
mahsulü var, toplayacak... Bizim kardeşleri-
miz iyidir de... Herkes bir deniz kenarına
gidiyor.

Tekirdağ yolu üzerinde şimdi ben gördüm
geçerken geçen hafta, adamların bir kışlık evi
var şehirde, bir de oradan yazlık apartman
yapmışlar. Ayrı yazlık şehirler kurulmuş ora-
ya. Fukara yiyecek ekmeğine katık bulamaz-
ken iki tane ev, keyif olsun diye, deniz kena-
rında sefa sürülsün diye... Siteler birer odalı,
ikişer odalı, akşamları müşterek eğlenmeler,
ateş yakmalar, dans etmeler, gezmeler toz-
malar...

Bu sene yazlığa rağbet edenler üçte bir
nispetinde azalmış.

“Niye?” dedim.

Dediler ki;

“Geçen sene gelenlerden bazılarıyla konuştuk; çocukları ıırından çıkmış, kötü alışkanlıklar edinmişler. Kimisi afyona başlamış, uyuşturucu kullanmaya başlamış. Çünkü bu nefis kabarıyor tabii orada, kızlar çıplak, oğlanlar çıplak, zevk var eğlence var...

Bir kere Allah’ın rahmeti, koruması, hıfz u himayesi insanın üzerinden bir kalktı mı ondan sonra toplayamazsın artık.

نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصَلِّهِ جَهَنَّمَ

Nüvellihî mâ tevellâ ve nuslihî cehennem. “Döndüğü yere döndürürüz, cehenneme götürürüz.”⁴ dediği gibi Allahu Teâlâ hazretlerinin, Allah’ın yardımını dilemek lazım. Allah’ın yardımından mahrum duruma düşmemek için çalışmak lazım.

Tabii orada nefisler kabarıyor, şehvetler uyanıyor, şeytanlar dolaşıyor... Şeytanlar çarşıda pazarda bile dolaşır, plajda cirit atıyorlar. Plajda çıplak kadın orada, çıplak er-

⁴ 4/Nisâ, 115.

kek burada; bir doğru düzgün düşüneni kalır mı?

Kalmaz.

Ondan sonra ne bereket kalıyor, ne şuur kalıyor, ne din kalıyor, ne ahlâk kalıyor, ne çocukta anaya babaya itaat kalıyor, ne derslerine çalışma duygusu kalıyor, ne ciddi çalışma arzusu kalıyor. Havâî, bomboş bir nesil, davul gibi; vur, güm güm ötsün. Bilgi yok, çalışma arzusu yok, ciddiyet yok, gayret yok...

Ben Almanya'da bulunduğum zamanda, sabah namazını fabrikada kılıyordu işçiler. Bizim küçük çocuk okula giderken hava karanlıkta gidiyordu; daha servise yetişip okula gidecek, karanlıkta gidiyordu. Öyle başlıyorlar, öyle çalışıyorlar harıl harıl, harıl harıl çalışıyorlar.

Eğlencesini taklit ediyoruz, çalışmasını taklit etmiyoruz.

İnsanın, başına bu edepsizliklerden bir felaket gelir diye korkuyor.

Allah affetsin, ıslah etsin, doğru yola getirsin. Bizleri de tevbe edip hak yola dâhil

eylesin. Bâtıldan ayağımızı kessin, haramdan nasibimizi kessin. Doğru yolda eylesin.

c. Alışveriş Ahlakı

Dördüncü hadîs-i şerîf:

لَا تَبَايَعُوا بِالْحَصَى، وَلَا تَنَاجَشُوا، وَلَا تَبَايَعُوا
بِالْمُلَامَسَةِ؛ وَمَنْ اشْتَرَى مَحْفَلَةً كَرَّهَا، فَلْيُرُدَّهَا
وَلْيُرُدَّ مَعَهَا صَاعًا مِنَ الطَّعَامِ.

*Lâ tebâyeû bi'l-hasâ ve lâ tenâçeşû ve lâ
tebâyeû bi'l-mülâmeseti ve men işterâ me-
haffeleten kerhen fe'l-yerüddehâ ve'l-
yerüdde meahâ sâen mine't-taâmi.*⁵

Ebû Hüreyre *radiyallahü anh'ten*.

Burada da alışverişin cahiliye devrinde, cahillik zamanında, İslâm gelmeden önce Araplar arasında câri olan şekilleri yasaklanıyor.

“Taş atmak suretiyle alışveriş yapmayın.”

⁵ Deylemî, *el-Firdevs*, V, 59, r. 7459; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, IV, 56, r. 9481; Gümüşhânevî, *Râmûz*, 466, r. 4.

Artık o taşı atarak, kura çeker gibi bir usulle demek bir alışverişleri varmış. Öyle değil, alışverişte satan da aldanmayacak, alan da aldanmayacak, mal ortada olacak.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz çarşığı pazarı dolaşırdı, malın altına üstüne bakardı. Üstü öyle dizilmiş, altı bozuk olduğu zaman;

Men ğassenâ fe-leyse minnâ. “Kim bizi aldatırsa bizden değildir.” buyururdu.

Aldatmaca yok, mostora yapıp gösterip yapıp arkadan bozuğu çürüğü çarığı [satmak] yok. Öyle cahiliye devri alışverişleri de yok. Aldın mı, aldın; tamam, bitti. Öyle şey yok. Sonra bazısı mal almaya gelir, yanına birisi daha yanaşır;

“Vay bu mal ne kadar güzelmiş ya, ne kadar da iyiymiş... Kaça bu?”

“2500 lira.”

“Sudan ucuz ya... Ben 3000 lira veririm, 4000 lira veririm...”

Alacak değil; buradaki adamın yanında rekabet yapıyor, malın fiyatını artırıyor.

Aslında satıcı ile ortak, malı daha pahalıya satacak.

“Böyle şey yapmayın.” diyor Peygamber Efendimiz. Malı kızıştırmayın, almayacağınız mala yanına gidip de, adam alacaktı, “Yok, ona satma, bana sat. Ben şu kadar daha fazla veririm.” Diyerek böyle oyunu da yasaklamış ve lâ tenâceşû diyerek.

El koymak suretiyle alış veriş yapmayın. “Tamam, şu mal benimdir. Tamam elimi sürdüğüm mal benimdir.” diye... Bakın malın evsâfı belli olsun, ayıbı kusuru belli olsun gibi... Öyle körü körüne alış verişi yasaklamış.

Ve men işterâ mehaffeleten. “Sağılan bir hayvanı satın alan kimse eğer hoşlanmayıp geri verecek olursa; memesi sütle doluydu, sağdı, onun karşılığında yiyecekten bir vererek öyle reddetsin. “Tamam, almıyorum, vazgeçtim...” dediği zaman istifade edip de öyle etmesin. “İstifadesinin karşılığını versin.” diye buyurmuş.

Bu hadîs-i şerîften bizim alacağımız ders; alış verişte mal âşikâr olacak, alan satanın rızası ile olacak, faiz-*riba* muamelesi isteme-

den tertemiz âşikâr bir alışveriş yapılacaktır. Öyle götürü usullerle, her tarafı belli olmadan körü körüne karanlık bir alışveriş uygun değil, diye Peygamber Efendimiz'in tavsiyelerinden anlıyoruz.

d. İslam Kardeşi Olmak

Beşinci hadîs-i şerîf sosyal, içtimâî hayatımıza ait birtakım tavsiyeleri ihtivâ ediyor. Buyurmuş ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri;

لَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَقَاطِعُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا
تَحَاسَدُوا، وَكُونُوا - عِبَادَ اللَّهِ - إِخْوَانًا كَمَا أَمَرَكُمُ
اللَّهُ؛ وَلَا يَجِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ.

*Lâ tebâğadû ve lâ tekâtaû ve lâ tedâberû ve lâ tehâsedû ve kûnû ibâdallâh ihvânen kemâ emerekümü'llâhu ve lâ yahillu li-müslimin en yehcüre ehâhu fevka selâseti eyyâmin.*⁶

⁶ Buhârî, "Edeb", 57, r. 6065; 62, r. 6076; Müslim, "Birr", r. 23, 30; Ebû Dâvud, "Edeb", 47, r. 4910; Tirmizî, "Birr", 24, r. 1935; Muvatta', "Hüsnü'l-hulk", r. 14; Ahmed b. Hanbel, III, 110, r. 12073;

Râvisi Enes b. Malik *radıyallahu anh.* Kaynakları da sağlam. Hadis kitapları Buhârî, Müslim, Tahavî, Ahmed b. Hanbel, Ebû Dâvud, Tirmizî'den rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf.

Lâ tebâğadû. "Birbirlerinize buğz u adâvet etmeyin; düşmanlık, kindarlık, hasımlık yapmayın."

Ve lâ tekâtaû. "Birbirinizle alakaları kesip küsüşmeyin."

"Ben sana küstüm, sen bana küstün. Defol, gözüm görmesin! Cehenneme kadar..."

Konuşmuyorlar. Dargınlık yok, birbirleriyle buğz edip kin kusup adâvet etmek yok.

Ve lâ tehâsedû. "Birbirinizle hasetleşmeyin."

199, r. 13053; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, V, 215, r. 25372; Tayâlisî, *Müsned*, III, 563, r. 2205; Humeydî, *Müsned*, II, 302-303, r. 1217; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, VI, 251, r. 3549; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VII, 495, r. 14773; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, IX, 16, r. 6192; Taberânî, *Müsnedü's-şâmiyyîn*, III, 7-8, r. 1694; Gümüşhânevî, *Râmûz*, 466, r. 5.

Tefâul bâbı mufâele, müşâreket mânasına. “Birbirinize karşılıklı haset etmeyin.”

Haset ediyor.

Adamın şu malı var, bu malı var, zengin; “Vay be, kuş sütü ile besleniyor yahu!”

Nerede gördün?

Atıyor tutuyor, haset ediyor.

Kendisi bir mal çıkarmış ortaya, ötekisi bir mal çıkarmış; onunki satılıyor, kendisinin ki satılmıyor, haset ediyor. Birisine halkın teveccühü fazla, ötekisi kendisine teveccüh edilsin istiyor, o teveccüh yok; hadi buna çamur atıyor, haset ediyor.

İslâm’da öyle şey yok. Yoksa hayatta var, çok... Hayatta bu gibi edepsizliklerin her çeşidi var. Ama Peygamber Efendimiz “yapmayın” diyor. Müslüman, Peygamber Efendimiz’in has ümmetiysen, Allah’ın rızasını arayan bir insansan yapmayacaksın. Yoksa “Haya etmiyorsan ne istersen yap!” diyor Peygamber Efendimiz.

İzâ lem testehi fesna’ mâ şite. “Utanmazsan ne istersen yap!”

Utanmayana her şey serbest, her türlü edepsizlik serbest; buyur, hepsini yap...

Bizim sözümüz utanana, ahlâklı kimseye, imanlı kimseye, ahlâklı dürüst kimseye, Peygamber Efendimiz'e saygısı olan kimseye, Kur'an'a imana bağlılığı olan kimseye, dine inanan kimseye, âhirette hesap görüleceğinin idrakinde olan kimseye, Allah'ın rızasını arayan kimseye bu sözler.

“Birbirinize buğz etmeyin.” Kinler, buğzlar, adâvetler kalkacak.

“Küsüşmeyini alakayı kesmeyin.” Barışacaksın, dargınlık yapmayacaksın. Gelmeyene gidivereceksin. Alakayı kesene sen varıvereceksin. Resûlullah söyledi diye, onun hatırına, onun sevgisine... Evet, sana da ağır gelir ama...

Bizim kardeşlerimizden bir tanesi yeni derviş olmuş, Abdulaziz [Bekkine] Efendi *rahmetullahi aleyh* de demiş ki;

“Dargın olduğun kimselerle barış. Hak sahiplerine haklarını ver. Dargın olduğun kimselerle de barış.”

Birkaç gün sonra sormuş;

“Nasılsın, ne yapıyorsun?”

“Tavsiyelerinizi tutuyorum, barışıyorum ama dargın olduğum kimselerle gidip ben barışıyorum, ‘Hadi dargınlığı bırakalım, barışalım.’ diyorum ama izzet-i nefsimi çok dokunuyor. Zor geliyor.” demiş.

İnsana hakikaten zor gelir. Küsmüşsün, o sana bir kötülük yapmış, gideceksin barışacaksın; kolay bir şey değil.

Ama Allah için olunca insan tahammül eder. Allah rızası için harbe tahammül ediyoruz, açlığa tahammül ediyoruz, her şeye tahammül ediyoruz, cihada tahammül ediyoruz. Allah rızası için tahammül ediyoruz.

Hocamız’ın cevabı şahane, diyor ki;

“A evladım, nefsin izzeti mi olurmuş?!”

“İzzet-i nefsimi dokunuyor. Nefsimin izzetine dokunuyor.” diyor.

“Nefsin izzeti mi olurmuş?!” diyor.

Çok ince bir cevap, çok önemli bir cevap.

Bu nefis denilen şey, bu izzet dediği şey, “izzet-i nefis” değildir; aslında burun büyük-

lüğüdür, gururdur, kibirdir. Bu gurur, kibir ve ucub, kendini beğenmişlik kötü bir huydur. Allah bu gibi kimselere tevfikini refik etmez, hak yolu göstermez, hayra muvaffak etmez.

Kibirli olan insan cennete giremez. Kibirli-
liliği sevmez, mütevâzı kimseyi sever. Allah
kibirli olanı illa zelil kılar, ille burnunu yere
sürttürür. Tevâzu edeni de ille yükseltir. Al-
lahu Teâlâ hazretlerinin mânevî kanunudur
bu.

Onun için kibirli olmayacağız. Nefsimizin
bize söylediği içeriden fıs fıs söylediği şeylere
aldırmayacağız. Allah'ın emrini tutacağız.

Nefis bize ne söylüyor?

“Git plaja; hem çıplak kadınları seyre-
dersin, hem yüzersin... Hem zevk hem se-
fa...”

“Yok, nefis sen ne yapıyorsun? Kim yana-
cak ateşte? Sok bakalım elini şu ateşe! Sok
bakalım mumun ateşi üzerine! Şu kahve pişen
ocağın üstüne parmağını biraz sok baka-
lım!..”

“Uu! Dayanamadı elim ayağım, yandı!”

“İşte bak, bu kadarcığına dayanamazsan, bu ateş kaç defa yıkanmış da dünyaya öyle çıkmış, cehennemın ateşine nasıl dayanacaksın? Onun için girme bu şeylere...” diye elimizi tutmamız gerekiyor.

“Birbirimize buğz etmetin, Birbirinize alakaları kesmeyin. Birbirinize sırt dönmeyin.”

Tedâberû, “birbirine sırt dönmek, arka çevirmek” demek. O bir tarafa gidiyor, o bir tarafa; yüzüne bakmıyor...

Sonra; “Birbirinize haset etmeyin.”

Allah ona vermiş, daha çok versin, ne olur?

Sen de istiyorsan kendine de iste, kendine istemek serbest.

“Yâ Rabbi! Bu kardeşime çok zenginlik vermişsin, onun çok olsun, ona karışmam da bana da ver.” diyebilir. Temenni edebilir, gıpta edebilir.

“Yâ Rabbi! Şu kardeşime ilim vermişsin, maşâallah, bana da ver. Şu kardeşim şu camiye yaptırmış, şu hayrı yaptırmış, bana da nasip et yâ Rabbi!” diyebilirsin.

“Yâ Rabbi! Fakirlik canıma tak etti, biraz zenginlik ver, biraz nimet ver, biraz da rahat edeyim...”

Güzel şeyleri istemek serbest, yasak değil. Haset, karşısındakinin eline geçeni kıskanmak, o yasak.

Şeyh Sâdi'nin güzel bir tespiti var. Şeyh Sâdi-i Şirâzî İran'ın en büyük şairlerinden. Diyor ki;

“Ömrümde aklımı kullandım, zekamı kullandım, herkesi razı ettim, memnun ettim. İşimi becerdim. Gönlünü alacak sözler söyledim, iyilik yaptım, herkesi razı ettim.

Hasetçi müstesna, hasetçiyi memnun edemiyorum, ne yapsam memnun olmuyor.

Neden?

Hiçbir şekilde razı olmuyor memnun olmuyor, ancak bendeki nimetin bitmesini istiyor.

“Bu adam inim inim inlesin! Bu adam yerlerde kıvransın!”

O zaman kenarda gülecek, hoşuna gidecek. O zaman oh, içi rahat edecek.

Böyle şey olur mu?

Hasetçinin mantığı bu.

Şeyh Sâdi; “Herkesi razı ettim, hasetçiyi edemedim.” diyor.

Çünkü o benim elimdeki nimetin gitmesinden başka bir şeyden hoşnut olmuyor ki, ille bendeki gidecek...

“Yahu Allah sana benden çok versin.”

“Hayır, bana vermese de olur ama ille sendeki gitsin!..” Mantık bu...

Bu kıskançlık tabii insana çok şeyler yaptırtır. Kadınların kıskançlığını biliyorsunuz, çocukların kıskançlığı, kaprislerini biliyorsunuz.

Neler yaparlar..?

Bir bebeği alırsın kucağına, şap şup seveceksin öpeceksin; bakarsın oradan kardeşinin karnı ağrımaya başlar, kıskanır.

“Hadi evladım ben seni çok seviyorum bilmem ne filan” * Biraz buna [ilgi göstermek] gerekiyor kıskanmasın diye.

Kıskanmamayı öğretmek lazım. Peygamber Efendimiz "Birbirinize haset etmeyin." diyor. Sonra buyuruyor ki;

Ve kûnû ibâdallâh ihvânen kemâ emerekümü'llâhu. "Allah'ın size emretmiş olduğu gibi ey Allah'ın kulları, birbirinize kardeş olun!"

Allah emretmiş.

Bizim kardeş olmamızı kim emretti?

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

*Inneme'l-mü'minûne ihvetün.*⁷ "Müslümanlar ancak kardeştir!" diye Kur'ân-ı Kerîm'in âyetleri emretti, Allahu Teâlâ hazretleri bizi İslâm kardeşliğiyle kardeş etti.

Bu kardeşlik lafta kardeşlik olmaz. Allahu Teâlâ hazretleri bizim kalbimizi biliyor, kardeşliğimizdeki eksiği kusuru da biliyor, mantığımızdaki oyunları da bilir. İyi kardeşlik yapmak zorundayız, hakiki kardeşlik yapmak zorundayız.

"Komşusu açken kendisi tok yatan bizden değildir." diyor Peygamber Efendimiz.

⁷ 49/Hucûrât, 10.

“Müslümanların dertleri ile dertlenmeyen bizden değildir.” buyuruyor. Onun için biz kardeşiz.

Afganistan benden kilometrelerce uzakta bir ülke ama oradaki kardeşlerimin derdi benim yüreğimde, Türkistan’daki kardeşimin derdi yüreğimde, Bulgaristan’daki kardeşimin derdi yüreğimde, Kırım’daki, Sibirya’daki, filanca yerdeki zulüm altındaki, Kuzey Afrika’daki, Güney Afrika’daki, Amerika’daki her yerdeki kardeşlerimden dolayı içim yanıyor. Çünkü müslümanlar kardeştir.

Burada bir şey var. Herkes üzülür. Üzülme yetmez kardeşlerim, bunun çaresini bulmak zorundayız.

Sen Papalığa bir şey yapabilir misin?

Yapamazsın.

Neden?

Arkasında bütün hıristiyan âlemi var, küçücük avuç içi kadar bir Vatikan devleti var. Çünkü devletin tasarrufu altında değil, kanunlarının boyunduruğu altında değil. Hür Vatikan devleti, papazlık, İncil, Katolik kilisesi ne isterse orada kendisi dinî kanunlara göre

yaşayabiliyor; hiçbir şey gelip de tepesine [baskı yapamıyor].

Sen de oraya büyükelçi tayin ediyorsun.

Neden?

Canım bütün hıristiyanlar ona öyle hürmet ediyorlar ki sen oraya büyük elçi tayin etmesen senin burnundan getirirler, diye mecbur kalıyorsun. Yani politika icabı...

Onların birlikleri sana öyle davranmak mecburiyeti getiriyor.

Müslümanlar da öyle birlik olsa, hıristiyanlar da, gayrimüslimler de, İslâm düşmanları da ayağını denk alacak. Ama öyle değil ki...

Bulgaristan'da bizim kardeşlerimizi eziyorlar. Iraklı adam; "Bulgaristan'ın iç meselesidir." diyor.

Tuh sana! Ne biçim Müslümanlık? Yazıklar olsun sana!

İç meselesiymiş. Yahu orada ezilen senin müslüman kardeşin! Bulgaristan'ın ticaretini reddetsen, kabul etmesen, "Senin malını almıyorum! Senin tırınla taşınırsa o taşımayı da

kabul etmiyorum!” deyiverse, bir ambargo uygulasak yola gelir. Rusya’ya bir ambargo uygulasak yola gelir. Amerika’ya bir ambargo uygulasak yola gelir.

İslâm âlemi dünyanın üzerinde 1 milyar ama koyun sürüsü gibi; başlarında bir tane çoban, birkaç tane köpek, hav hav hav, tamam koca sürüyü idare ediyor.

Olmaz!

Bu İslâm kardeşliğinin canlı olması lazım.

O Arap kardeşlerimizin paraları çok diye Romanya, Yugoslavya, Bulgaristan, Yunanistan sömürüyor, ticaret, mal götürüp [satıp] istismar ediyor. Hiçbir şeyinizi almayız.“O kardeşlerimizin camilerini açın bakalım, serbest bırakın bakalım, onlara dokunmayın bakalım!” deyiversek topluca hareket edip kardeşlerimiz kurtulacak. Silah atmak değil.

Önümüzdeki günlerde inşaallah bunu gazetelere de [dergilere] de yazacağım:

Yabancıların mallarını almayalım, bak nasıl yola gelirler.

Bizim bir kardeşimiz umreye gitmişti. Umreden elini kolunu salladı boş geldi. Öteki-

ler hediye almak için çarşıya pazara çıktılar, o gitmedi. Diyor ki;

“Ben her yerde konuşmalarımda söylüyorum, bu ticarî yoldan çok kayıplara uğruyoruz diye. Oradan bir takke alsam, Tayvan’dan; tesbih alsam, Çekoslavakya’dan; o yün kenarı kıvrık ay işaretli başlıkları alsam, Romanya’dan; seccade alsam, İtalya’dan. Hiçbir şey almam, bir hurma alırım, bir zezem getiririm, bir misvak getiririm biter.”

Biz bu şuurda olsak hepsi yola gelir. Bütün Suudi Arabistan’ı Japon malları kaplamış. Bize de geliyor. Amerikan malı, İtalyan malı, Japon malı, Alman malı; fark etmez. Adamlar tabii sattıkça zenginliyorlar, zenginledikçe mallarını ilerletiyorlar, geliştiriyorlar.

Biz hiçbir yerden bir şey almasak, kendi arabamızı kendimiz yapsak... Bu iş dört tekerlekten başlar, sonra mükemmelleştiririz. Biz de çaresini buluruz, geliştiririz. Görmüyor musun, Skoda arabaların eskiden tekerlekleri yamuktu, şimdi yenileri bayağı bir düzeltmiş, hâle yola koymu. Almayalım.

Hangi ülkelerden ne kadar hacı gelmiş diye listeyi getirdiler, gazeteyi önüme koydu-

lar. Baktım Japonya'dan -nüfusu 100 milyon mudur, 120 milyon mudur unuttum, bizim lisede okuduğumuz zamandan çok değişti- 10 taneden az hacı göndermiş.

Ama bütün İslâm âleminin parasını sömürüyor!

“Tamam, ben senden hiçbir şey almıyorum; ne senin teybini, ne videonu, ne arabasını, ne şuyunu, ne buyunu, hiçbir şeyini almıyorum!” deyiversek yalvarırlar etrafımızda... Amerika da yalvarır...

Çünkü biz onların açık pazarıyız. Açık pazarı olmamızdan, elindeki malı ne yapacak, turşusunu mu kuracak?

Otomobil turşusunu kim görmüş? Turşusunu mu kuracak?

Almazsan çürüyüp kalacak. Almayıverirsin, olur biter. Çünkü sana zulüm yapıyor, çünkü senin hürriyetine kastediyor, çünkü senin ülkene saldırıyor, çünkü senin kardeşlerini kesiyor.

Güney Afrika'yla çok büyük ticaretimiz varmış, en büyük ticareti yapıyormuşuz.

Nedir? Güney Afrika'dan ne geliyor? Afrika'nın ta güneyinden Türkiye'ye ne gelir? Gazete yazmıyor, dikkatli okudum; %400'lü rakamlar...

Çok büyük ticaret, ne yapıyoruz?

Onları, o zencileri öldüre öldüre elmas madeninden çıkarttığı elmasları alıyoruz. Biz de boyunlarımıza takıyoruz, yüzüklerimize takıyoruz.

Ne olur olmasa elmas, aç mı kalırız?

Bilakis çok oluruz, paramız oraya gitmemiş olur.

O adamlar orada zencileri öldürüp elmas madeninden elmas çıkartıyorlar, biz en büyük ticareti onlarla yapıyoruz. Gösteriş meraklısı bir milletiz; parmağımızda elmas yüzük olacak, boynumuzda elmas gerdanlık olacak, kulağımızda elmas küpe olacak. Takmam onu! Allah rızası için takmam! Ona da o parayı kaptırmam, o kardeşlerimi de orada o elmas yüzünden öldürtmem. O da insan, o da ana baba evladı, yazık değil mi?

Hiç birşey yapamazsan malını almazsın.

Avrupa'dan hiçbir şey gelmese... Türkiye'de her şey yapılıyor elhamdulillah... Ben Almanya'ya gidiyorum, gittiğim seneler oldu, başka ülkelere gidiyorum; ne alayım geleyim?

Eski bir bakan arkadaşla beraber bir gittik. Oralarda çarşıda pazarda bir mantonun yanına yanaştı, alacak.

Dedim ki;

“Daha güzeli Türkiye'de var. Daha komiğini söyleyeyim; yanaştığın şey belki Türkiye'de yapılmış, buraya gönderilmiştir. Konfeksiyonu buradan ne alıp götüreceksin, alma.” dedim, vazgeçirdim. Ne alacak...

Lüzumlu şey alalım. Yapamadığımız bir şeyi alalım. Zaten yaparız da, şu Türkiye'de yapılmayacak hiçbir şey yoktur, her şeyi yapacak hâle geldik. Atom santrali de yaparız, para buluruz. Profesörler söyledi gazetelerde, “Para oldu mu yaparız.” dedi.

Atom santrali de yaparız, silah da yaparız, uçak da yaparız... Yunanistan silahlanıyormuş, şu kadar tank, bu kadar helikopter, bu kadar bilmem ne bu kadar bilmem ne...

Biz hepsini memleketimizde yapabiliriz. Ya-
parız da satarız da...

Ama birlik beraberlik ve kardeşlik şart.

Etrafımız düşman dolu. Bir çitin içinde
duruyoruz ama dışarımıza kurtlar uluyor, ayı-
lar böğürüyor, yaban domuzları sesleri, tilki
sesleri... Bir ormanın içinde kalmışız ki her
an tetikte durmak zorundayız.

Hadi gel birbirinle uğraş... Hadi gel yan
gelip yat... Hadi gel plajlarda vakit geçir...
Hadi gel dini imanı, mesuliyet duygusunu
unut, vur patlasın çal oynasın eğlen... Çocuk-
larını afyonla, esrarla, dansla, kumarla, zi-
nayla çürüt, nesil kalmasın ortada... Olmaz
ki!

Allah bize şuur versin.

Yaz günü oldu mu, bir plaj mevsimi geldi
mi bir salgın hastalık, ondan sonra bu hasta-
ları, bu günahkârları bütün kış boyunca zor
tedavi edersin.

Allah bizi felakete güldür güldür giden
şaşkın insanların arasından kendisini sıyıran-
lardan eylesin.

Peygamber Efendimiz aynı hadîs-i şerîfte devam ediyor:

Ve lâ yahillu li-müslimin en yehcüre ehâhu fevka selâseti eyyâmin. “Bir müslümana müslüman kardeşinden üç günden ziyade küsüp uzak durması helal olmaz.”

Üç günden ziyadesi helal olmaz. İki gün üç gün sinirlendim, biraz semtine uğramadım, üç günden fazlası yok. Ondan sonra gideceksin, yine “merhaba” diyeceksin. Ayrınının kabarması geçinceye kadar birazcık vakit tanıyor, yine ondan sonra barışacaksın.

Bir müslümanın müslüman kardeşine üç günden fazla dargınlığı helal olmaz.

Bizim çok akıllı bazı kardeşler vardır;

“Bu hadisın senedi nerede, zayıf mı kuvvetli mi?”

Kuvvetli hadis, hadi bakalım yap! Buyur, sapasağlam; Buhârî’de de var, Müslim’de de var.

Hadi bakalım, haset etme bakayım. Hadi bakayım, dargınlığı bırak bakalım.

O kadar din düşmanları duruyor, gelip bize çatıyor.

Neden?

Rekabet var. Haset var.

Hadi bakalım, hadîs-i şerîfin hizasına gel bakalım. Bir hadis söyledik mi “Senedi nasıl?” diye sorarsın; bunun senedi sağlam, buyur. Hemen ilk hatırına gelen “O hadis mi?” hemen “Senedi ne? Sağlam mı zayıf mı?”

Sağlam hadis, hadi bakalım...

Küsüsmeyeceksin. Buğz etmeyeceksin. Alakayı kesmeyeceksin. Sırt çevirmeyeceksin. Haset etmeyeceksin. Allah’ın sana emrettiği gibi öteki bütün müslümanlarla kardeş olacaksın.

Şu beğenmediğin benimle de kardeş olacaksın, mecbursun. Ben de seninle... Ben seni beğenmiyorum, sen de beni beğenmiyorsun; ama kardeş olacağız. Şeytanı iteceğiz, nefsi bir tarafa koyacağız, kardeş olacağız.

Düşmanlık hüner değil. Herkes düşmanlık eder. Erkeksen gel dostluk et bakalım. Asıl babayiğitlik o. Nefsi ayaklar altına alacaksın, şeytanı yeneceksin, Allah’ın yoluna girecek-

sin, sevaplı iş yapacaksın. Yoksa günahlı iş yapmak kolay.

Cehenneme gitmek çok kolay. Koyuversen kendini, yuvarlanır gidersin zaten. Tuttuğun takdirde kurtuluyor. Cehenneme gitmek gayet kolay. Hemen kapıdan çıkıyor, yallah dosdoğru cehenneme... Gayet kolay.

Bir adam öldürürsün, “Bir müslümanı kasten öldüren ebediyen cehennemdedir.” âyet-i kerîme var, gidersin cehenneme... Şunu yaparsın gidersin, bunu yaparsın gidersin...

Cennete gitmek zor. İyi insan olmak zor. Kötü insan olmak kolay. Çabalamadığın zaman kötü insan olursun, batarsın, dibe gidersin, çamurun ta dibini boylarsın.

Onun için lafla Müslümanlık olmaz. Hep öyle lafla Müslümanlığımız... Lafa geldiği zaman “Sakalın boyu şu kadar mı olacak, bu kadar mı?..” Ne kadar olursa olsun...

“Bir tutam mı olacak, bir tutamdan fazlası şöyle mi?.. Yüzüğü sağa mı takacağız, sola mı takacağız? Saat sağ kolda mı olacak, sol kolda mı olacak?..” vesaire, küçük şeyler-

le uğraşıyoruz. Asıl mühim, büyük, bütün müslümanları ilgilendiren ve topyekün gelişmemizi, korunmamızı sağlayacak olan şeylerde yaya duruyoruz.

Yunanistan silahlanacak, parayı arka süper devletler veriyor. Silahlanacak, hazırlıyorlar. Herhangi bir zayıf zamanımız olursa saldırtacaklar. Besliyorlar şimdi...

Biz de hazırlıklı olacağız.

Bizim şimdi uyuyacak zamanımız mı? Bizim şimdi duracak zamanımız mı? Bizim plajlarda günahlara bakacak zamanımız mı? Bizim eğlenecek zamanımız mı?

Bize tatil filan haramdır! Doğru değildir! Bizim gece gündüz çalışmamız lazım!

Neden?

Uçağını kendin yapabiliyor musun?

Yok.

Tankını yapabiliyor musun? Yok.

Almanlar'a yalvardık, tankını vermedi. Amerikalılar'a yalvardık, F16'larını vermedi. Bilmem kimlere yalvardık... Ne yalvarıyorsun? Yap kendin, olsun bitsin.

Birisi düşer, ikisi düşer, üçüncüde düşmemesini sağlarsın. Öteki adamlar süper zeka mı, senden ne üstünlüğü var?

Her şeyi... Bizim şu sanayi çarşısındaki çarıklı şeyleri ustalara bıraksan onlar yaparlar. Tüp gazla çalışan araba yapıyorlar. Pata pata pata caddede bir de baktım araba dolaşiyor; tüp gazı koymuş, dört tekerlek uydurmuş... İşte fabrikaya lüzum yok, bizim usta yapıyor, gidiyor.

Her şeyi yaparız, evelallah yaparız. Ama temeli birlik ve beraberlik. Temeli iman. Temeli Allah'ın rızası üzere olmak. Temeli âhîretimizi mahvetmeyecek bir iman zemini üzerinde olması lazım. O olmadıktan sonra düşmanlarımız bizi dağıtmaya çalışıyor, düşmanlarımız bizim ahlâkımızı bozmaya çalışıyor, düşmanlarımız bizim gençlerimizi afyona alıştırmaya çalışıyor, düşmanlarımız bizim gençlerimizi zevke sefaya, rüşvete, zinaya, sekse alıştırmaya çalışıyor.

Niye o kadar muzır yayınları inatla millette [okutuyor]?

Diyor ki;

“Ne yapalım, ben neşrediyorum, millet de alıyor.”

Mesele bu kadar basittir. Demek ki kabahat senin veya senin kardeşinin. Demek ki sen aldığın için.

Gazete trajlarını aldım okudum. Hürriyet’in trajı %30 düşmüş, Cumhuriyet’in trajı %30 düşmüş, Tercüman’ın %50 düşmüş, azalmış. Yazın millet bir şey okumak istemiyor demek ki, trajları azalmış.

Ne artmış?

Müstehcen resim basan, çıplak resim basan gazetelerin trajları bir milyonun üstüne çıkmış.

Neyi gösteriyor?

Milletin aklı fikri orada, onu gösteriyor. Rakamlarla, istatistiklerle milletin aklının fikrinin yanlış yolda olduğunu gösteriyor.

Resimden medet umuyor. Tabii o resimleri o görüyor, aklına zihnine taktığı şeyin dışarıda tatbikat yerini arıyor. Aileler yıkılıyor, namuslar heder oluyor, insanların ar damarları çatlıyor, yüzleri yırtılıyor, kızlarda bir

anne olacak hâl kalmıyor, aile yuvasına layık bir hâli kalmıyor... Görüyorsunuz...

Sokakta dolaştığınız zaman eskiden kadın [hızlıca] geçerci, erkeğin önünden geçmezdi. Bizim memleketlerde bildiğimiz, erkeğin yüzüne bakmazdı.

Dik dik yüzüne bakıyor! Utanma duygusu filan kalmamış. Biraz daha bir şey söylesen belki laf atacak. Belki sen utanıp başını önüne eğecek ve kaçacaksın. O hâle gelmiş.

Bu sosyal çöküntüyü fark etmiyor muyuz? Bunun sonu nereye varır? Bunlarla, bu çürük malzemeye sen ne iş yaparsın?

Bunlar milletin malzemesi, milleti meydana getiren kalenin duvar taşları... Bunlar çürük olursa kale sağlam olmaz ki.

Biz bunun için çalışıyoruz. Ama hoşlarına gitmiyoruz. Neden o kardeşlerin de hoşuna gitmiyoruz?

“Vay benim zevkime mâni oluyor! Vay benim plajıma mâni oluyor! Vay benim seksime mâni oluyor! Vay benim eğlenceme mâni oluyor! Vay geri kafalı vay! Vay yobaz!” diyor.

Yobaz değilim, üniversite profesörüyüm. Bu meseleleri biliyorum. Bu meselelerin bir milleti nereye götürdüğünü biliyorum. Roma imparatorluğu zevkten, seksten, sefadan, eğlenceden yıkıldı. Osmanlı imparatorluğu ilk devirlerinde fedakârlıktan yükseldi. Milletler fedakârlıkla yükselir, dünyaya meyletmemekle, ciddi çalışmakla yükselir. Zevke sefaya daldığı zaman kurulmuş imparatorluklar çöker. Tarihte bunun misalleri var, bilinen şeyler.

e. Selamlaşma

Diğer hadîs-i şerîf:

لَا تَبْدَأُوا بِالْكَلامِ قَبْلَ السَّلَامِ. وَمَنْ بَدَأَكُمْ بِالْكَلامِ
قَبْلَ السَّلَامِ فَلَا تُجِيبُوهُ.

*Lâ tebdeû bi'l-keîami kable's-selâmi. Ve men bede'eküm bi'l-keîami kable's-selâmi felâ tücîbühu.*⁸

İbn Ömer radiyallahu anhümâ'dan.

⁸ Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdiru'l-usûl*, II, 175; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, IX, 126, r. 25320; Gümüşhânevî, *Râmûz*, 466, r. 6.

Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuş ki;

“Selâmdan önce söze başlamayınız ve bir kimse size selâm vermeden söze başlarsa sorduğu soruya cevap vermeyin, konuşmayın.”

Hadîs-i şerîfte böyle diyor Peygamber Efendimiz.

Bizim usûlümüz, âdâbımız nedir?

İlk önce selâm vermektir.

es-Selâmü aleyküm veya es-selâmü aleyküm ve rahmetullah veya es-selâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtuhû gibi bir selâm vermektir.

Birisi bir kimseyle karşılaştığı zaman, “hatta” diyor Peygamber Efendimiz, “Bir ağacın etrafında dönüp dönüp tekrar karşılaşırsalar bile, bir taşın etrafında dönüp dönüp tekrar karşılaşırsalar bile her seferinde *selâmün aleyküm* diyecek.”

Neden?

Sevap var da onun için.

Selâmün aleyküm yerine, öyle diyecek yerde “günaydın” dese, “tünaydın” dese olmaz mı?

Bu meseleyi ilericilik-gericilik meselesi yaptılar. Selâmın cinsinden adam damgayı yiyor: “Bu ilerici, bu gerici. Bu dar kafalı, bu geniş kafalı.” Çapını hemen uzaktan göz ucuyla ölçüyor; “Bu adam geri kafalı!”

Neden?

Selâmün aleyküm dedi. Arab’ın selâmıyla selâm verdi.

Değil kardeşim.

es-Selâmü aleyküm’ün Türkçesi:

“Allah’ın dünyada âhirette selâmetliği, esenliği senin üzerine olsun. Her türlü üzüntülerden, gamlardan, kederlerden Allah seni uzak eylesin. Âhirette de cehenneme düşürmesin, azabına uğratmasın. Dâru’s-selâm olan cennetine seni dâhil eylesin.” gibi geniş bir mânası var.

Bunu Türkçe ‘günaydın-tünaydın’la ifade edemiyoruz. Dinî bir mânası var. “Allah’a ısmarladık”, “bay bay”ın karşılığı olmuyor, “eyvallah”ın bir [karşılığı] olmuyor.

“Allah’a ısmarladık” ne demek?

“Ben seni Allahu Teâlâ hazretlerine emanet ediyorum. Allah seni korusun. Sağ salim ayrıldığımız gibi tekrar karşılaşınca kadar yine seni öyle bulayım.”

Hiçbir selâm bu mânayı ifade etmiyor. Bizim selâmımız, kelâmımız, her şeyimiz bir dinî şuura, bir güzel temenniye, bir İslâmî inanca dayanıyor. Onun için onun karşılığında öteki sözler yeterli olmuyor.

“Allah” yerine “tanrı” diyelim.

“Allah”, bizi yaratanın özel adı. “Tanrı”, cins ismi. Özel isim, cins isim, arada fark var.

Türkiye’de bir sürü şehir var, bir sürü vilâyet var ama her şehrin ayrı bir adı var; İstanbul, Ankara, İzmir vesaire gibi. İstanbul dedin mi başka bir şehre İstanbul diyemezsin, Trabzon’a parmağını basıp da İstanbul diyemezsin, değil mi?

Özel ad.

“Allah” lafzı, bizi yaratan Hâlıkımız’ın özel adı. Onu bir başka şeye söyleyemezsin. “Mısırlılar’ın Allah’ı üç metre boyunda, iki metre eninde heykeldir.” diyemezsin.

Neden?

Özel isim.

“Mısırlılar’ın tanrısı” diyebilirsin. Çünkü cins isimdir, tapılan şeye “tanrı” dedikleri için Allah’a da “tanrı” denilebilir. Çünkü Allah da müslümanlar tarafından ibadet edilen olduğundan “tanrı” denilebilir. Ama Allah’tan gayriye “Allah” diyemezsin, “onların Allahlar’ı” diyemezsin ve onların taptığı şeylere “Allah” adını veremezsin. Onun için, o onun yerini tutmaz.

Tutmadığı için de, bir şey bir şeyin yerini tutmadığı zaman da üstün olanı kullanılır. Onun için burada inadı bırakması lazım.

Selâmlaşmada bir inat, kelimeleri kullanmakta bir inat, her şeyde bir inat... Birbirimize düşmüşüz, aynı milletin fertleri lüzumsuz bir sürtüşmeye düşmüşüz. Atı alan Üsküdar’ı geçiyor. İşini yürütüyor, bizi sömürüyor, malımızı alıyor, gidiyor; biz birbirimizle dövüş içinde yorganın gittiğinin farkında değiliz. Böyle küçük şeyleri bırakalım; aklın, mantığın, ilmin dediği çizgiye gelelim.

Selâmün aleykümün yerine “günaydın” tutmaz. “Allah” sözünün yerini “tanrı” kelimesi tutmaz. “Allah’a ısmarladık” sözünün yerini “bay bay” sözü tutmaz. Bunu idrak edelim.

Selâm vereceğiz. Bu selâm ona karşı olan güzel duygumuzun ifadesi oluyor, tercümanı oluyor ve ona dua etmiş oluyoruz. Dua gibi bir şey oluyor, sevap oluyor.

Onun için insan *es-selâmü aleyküm* dediği zaman on hasene kazanıyor, *es-selâmü aleyküm ve rahmetullah* derse yirmi hasene kazanıyor, *es-selâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtuhû* derse otuz hasene kazanıyor. Durduğu yerden bir selâmla sevap kazanıyor.

Onun için eskiler sevap kazanalım diye, mesela Abdullah b. Ömer bir gün -her zaman söylediğim bir şey ama hoşuma gittiği için sizin de hatırinızda kalsın diye söylüyorum- bir arkadaşına diyor ki;

“Kalk beraber pazar yerine gidelim.”

O da şaşırıyor, diyor ki;

“Ey Ömer’in oğlu, ey Abdullah! Ben senin huyunu biliyorum; sen arşı pazarı pek sevmezsin çünkü esnaf müşteriye aldatır, yalan yere yemin edilir. Orada bunlara kızarsın, arşıyı pazarı sevmezsin. Ne diye çarşıya pazara gitmek istiyorsun? Gel şu işin iç yüzünü bana söyle.” diyor, soruyor.

Bu da diyor ki;

“Yahu orada kalabalık çoktur, selâm veririz sevap kazanırız.”

Ara sokaklarda insan az, arşı pazarda insan çok, oraya gidecek; *selâmün aleyküm, selâmün aleyküm, selâmün aleyküm* deyip sevap kazanacak. Çünkü ibadet gibi oluyor.

İslâm’ın [mantığı] böyledir. İslâm’ın mantığını anlamadan [konuşmamak lazım.]

Bugünkü gazetede anlatıyor: Gazeteci bir profesörle röportaj yapmış. Bir melek varmış, o boruya üfürdüğü zaman kıyamet kopacaktı. Bu boru sesini her duyduğu zaman o çocuk, aklı oynuyormuş, hasta olmasına sebep olmuş.

Canım, Allah şifa versin, biz o öyle hasta olsun diye bu sözü söylemedik ama bu mele-

ğın adı İsrâfil *aleyhisselam*, kitaplarımızda yazılmış.

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ

*Fe-izâ nufiha fi's-sûri...*⁹ "Sûra üfürüldüğü zaman..." diye âyet-i kerîmede geçiyor. O bir mânevî şeydir ki kıyamet o üfürüldüğü zaman kopacak. Bir sayha çıkacak ortaya, kıyametin kopmasının işareti olacak.

Allah bize o kötü günleri göstermesin. Daima mutlu mesut yaşayalım.

İleriye dönük bir dinî hakikati olacak bir hadiseyi anlatmışız. Psikoloji profesörü;

"Böyle lafları bırakalım." diyor.

Ya ben senin keyfin için Kur'ân-ı Kerîm'in âyetini bırakamam ki! Benim bir sürü kardeşlerime ben bunu söylüyorum, hiç-birisi hasta olmuyor. Bir tanesi hasta olmuş, ne yapayım? İçinizde her boru sesinden hasta olan var mı?

Yok.

⁹ 23/Mü'minûn, 101.

Bir tanesi hasta olmuş diye dinin ahkâmını mı değiştirelim?

Dini bilmediği için böyle bir şeye giriyorlar, İslâm'a karşı tavır alıyorlar. İşin iç yüzünü bilmediklerinden, istikbale ait haberleri bilmedikleri için dinin her şeyini yobazlık sanıyor. Bir boru çalınacakmış 'düt' diye, ondan sonra kıyamet kopacakmış... Basit düşünüyor. O kendi kafasından basit bir tarzda düşünüyor. O zaman onu gericilik sanıyor. Kendisinin inkârını ilerencilik sanıyor.

Biz senin bildiğin her şeyi biliyoruz. Dur bakalım. Bir insan dünyada kendisini bir tane sandı mı zaten onda biraz anormallik vardır. Biraz insan haddini bilmeli. Allah'ın isimsiz nice akıllı fertleri, kulları vardır, belli olmaz ki... Bazen çarıklı erkânı vardır, profesörlere pabucu ters giydirir. şeytana bile çarığı şaşırttırır. O Allah'ın verdiği bir şey, belli olmaz.

f. Kötülükleri Engellemek

Bir hadis daha okuyalım. Vakit doldu, sizi sıcakta fazla tutmayayım. Yedinci hadîs-i şerîfi de okuyalım, bırakalım.

لَا تَبْتَاعُوا الْمُغْنِيَّاتِ، وَلَا تَشْتَرُوهُنَّ، وَلَا

تَعَلِّمُوهُنَّ؛ وَلَا خَيْرَ فِي تِجَارَةٍ فِيهِنَّ، وَثَمَنُهُنَّ حَرَامٌ.

*Lâ tebtâu'l-muğanniyâti ve lâ teş-terûhünne ve lâ tuallimûhünne ve lâ hayre fî ticâretin fihinne ve semenühünne harâmun.*¹⁰

Bu son hadîs-i şerîf şarkıcılar hakkında. Efendimiz buyurmuş ki;

Lâ tebtâu'l-muğanniyâti. “Şarkıcı cariye satmayın.”

Kadın şarkıcı, satmayın.

Kim alır bunu?

Zenginler alır. Alır, şarkı söylettirir, oynatır. “Bunun satışını yapmayın.”

Başka?

Ve lâ teşterûhünne. “Böylelerini almayın da.”

¹⁰ Tirmizî, "Buyû", 51, r. 1282; Ahmed b. Hanbel, V, 264, r. 22280; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VI, 23, r. 11055; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VI, 24, r. 11056; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, VIII, 190, r. 7749; Rûyânî, *Müsned*, II, 277-278, r. 1196; Gümüşhânevî, *Râmûz*, 466, r. 7.

Satmayı yasaklıyor Efendimiz, tavsiye etmiyor, almayı da yasaklıyor.

“Satmayın da almayın da...”

Sonra neyi yasaklıyor?

Ve lâ tuallimûhünne. “Onlara şarkıyı türküyü öğretip de rakkâse, muğanniye hâline getirmeyin.”

Onlara o şeyi öğretmeyin de...

Ve lâ hayre fî ticâretin fîhinne. “Bunları yetiştirip ortaya sürmek de, bunların ticaretinde hiçbir hayır yoktur.”

Para çoktur belki de o parada hayır yoktur. Ticaretinde hayır yoktur.

Ve semenûhünne. “Bunların parası, bedeli de...” *Harâmun.* “Haramdır.”

Bu son hadîs-i şerîfte İslâm’ın umumî prensibi yine tezahür ediyor. İslâm bir kötülüğü olmadan engellemeyi amaçlar. İslâm’ın bütün emirlerine dikkat edilirse kötülük meydana gelmesin diye kötülüklerin deliklerini tıkar. Bu odaya yılan girmesin diye bütün delikleri taşla tıkıyorsun, sıvıyorsun. Böcek girmesin diye tıkıyorsun ki rahat uyuyabile-

sin. Akrep, yılan, çıyan gelmesin diye delikleri tıkıyorsun. İslâm böyle yapar.

Yoksa bütün delikler meydanda, akrebin kaynaştığı sıcak bir iklimde gidiyorsun bir yere yatıyorsun, elbet birisi bir yerinden sokar. Sektikten sonra tedavi, hadi bakalım git akrep serumu al, bas iğneyi vesaire... İyi ama sokturmamak daha iyi değil mi?

En iyisi sokturmamak.

İslâm kötülüğü önlemek ister. Mesela içki hakkında buyuruyor ki;

Ümmü'l-habâis. “Bütün kötülüklerin anası içkidir.”

Neden?

Bütün kötülükleri kucağında memesiyle besler, büyütür; hadi bakalım içki, zina, kumar, adam öldürme, kavga etme, aile yuvası yıkma içkiden sonra gelir. Trafik kazası vs.

Aşağıda yolumuzu dün gece birisi kesti;

“Bu yol devam ediyor mu?” dedim, “Yok, kanal var.” dedi.

“Kenarından bir geçecek yer yok mu?” dedim.

Adam;

“Vallâhi bilmiyorum, ben sarhoşum.” dedi. Ondan sonra sonra bir baktı, bizim arabamızın plakası 06 Ankara...

“Ha siz Ankaralı mısınız?”

“Evet, Ankaralıyız.”

Karşımızda şıkıdım şıkıdım oynamaya başladı... Sarhoş yani aklı başında değil. Ankaralı filan diye tutturdu...

İçki rezil ediyor. Yerlere yatar, ailede gider hanımı döver, çocuğu döver, elinden bir kaza çıkar. Arabayla gitse kaza yapar; araba da gider kendisi de gider, ya hastaneye gider ya kabre gider ya cehenneme gider.

Bütün kötülüklerin anası, onun için içkiyi yasaklamış.

İçkiyi nasıl yasaklamış?

İçki yasak, imali yasak, taşınması yasak, satması yasak, alması yasak, sunması yasak, kendisi sunmuyor, sundurması yasak. Her şeyi yasak.

Neden?

İslâm kötülüğün deliklerini tıkıyor.

Zina yasak, neden?

Aile bir mahvolur; çocuğun kimden olduğu bilinmez. Kadında yüz­süzlük, erkekte yüz­süzlük; cemiyet mahvolur.

Onun için örtünmek farz. Onun için bir kadının bir başkasıyla yalnız kalması yasak. “Velev kocasının erkek kardeşi bile olsa bir odada yalnız kalmasın.” diyor.

Neden?

İslâm kötülüğü engellemek istediği için, tabiri câizse delikleri tıkadığı için...

Burada da şarkıcı kadınlar... Kadın, sesi güzel oldu mu, bir de kadın bir güzel şarkı [söyledi mi] erkekler kendinden geçer. Bu belli bir şey. Parası oldu mu ilk işi şarkıcı; ya şarkıcının olduğu yere gidecek ya daha baba-yiğitse şarkıcıyı getirecek, kendisini oynatacak. Bunun usûlü böyledir.

İslâm diyor ki; “Bunu satma, bunu alma. Bunu bu tarzda yetiştirme. Bunun ticaretini yapma, bunun ticareti de haramdır.” Kesiyor atıyor. Ne güzel...

İslâm ne istiyor?

Yuvalar pırıl pırıl tertemiz olsun. Anneler bembeyaz başörtülü, namuslu olsun. Babalar namuslu olsun. Başkasına yan bakmasın. Haram yola sapmasın. Haram kuşak çözmesin. Çocuklar mezhebi belli olsun, veled-i zina olmasın. Çocuklar aile terbiyesi görsün. Ailede İslâm terbiyesini güzel alsın. Cemiyetin aile birimleri güzel olunca cemiyet sağlam olsun, sağlıklı olsun. İslâm bunu istiyor.

Hangisi daha güzel?

Kötü yola düşen kadınlarla röportaj yaparlar, hep duyarız; “Ah bu yola ben düştüm, başkası düşmesin!” der. “Ah bir namuslu olsaydım!” der. “Ah bir güzel sıcak yuvam olsaydı!” der. Onlar memnun mu? İlk başta fazla parasına kanıyorlar, gelirin fazlalığına kanıyorlar, kürke küpeye kanıyorlar, ondan sonra sonu rezalet...

Onun için İslâm başından engelliyor. İslâmımız’ın her şeyi güzeldir. Yasağı da güzeldir, zevk olan şeyleri yasaklaması bile güzeldir çünkü arkası felakettir. Bazı meşakkâtleri tavsiye etmesi de güzeldir çünkü arkası iyidir.

Allah bizi İslâm'dan ayırmasın. Allah bizi şaşırtmasın.

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

28 Zilhicce 1406 / 03.09.1986

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

